గోపాల గవేషణ

1

ఆవుదూడ 'అంబా' అని గొంతెత్తి అరిచింది! గోధూళివేళ అయ్యేసరికి ఆళవీ గ్రామంలో నందగోపాలుని ఆలమంద అంతా తిరిగి వచ్చి చేసింది. కాని ఒకే ఒక్క ఆవు తిరిగి రాలేదు.

బాగా చీకటి పడింది. అయినా ఇంకా ఆవు తిరిగి రాలేదు. గోశాలలో గోవత్సాలన్నీ తోక లెత్తి పెట్టి ఎంతో సంతోషంగా పాలు కుడుచుకుంటున్నాయి. కాని ఆ ఒక్క ఆవుదూడ మాత్రం 'అంబా' 'అంబా' అని అదేపనిగా అరవడం మొదలు పెట్టింది. ఆ దూడ పుట్టినప్పటి నుంచీ నందగోపాలుని ఇల్లంతా పాడి పంటలతో కలకలలాడింది.

అందుచేత ఆ ఆవన్నా, ఆ దూడన్నా నందగోపాలుని కెంతో యిష్టం. అది అదే పనిగా అరవడం మొదలుపెట్టేసరికి అతని కా రాత్రి మరి అన్నం సయించలేదు. రాత్రి తెల్లవార్లూ నందగోపుడు ఆదేమై పోయిందో అని ఆరాటపడుతూనే ఉన్నాడు.

మరునాడు తెల్లవారగట్లే లేచి, ఆవును వెదకి పట్టుకోవడం కోసం ఆళవీ గ్రామానికి సమీపంలోవున్న అడవికి బయలుదేరి వెళ్లాడు.

నందు ఊరి పొలిమేర సమీపించేసరికి పొద్దు పొడిచింది. పొరుగూళ్ళజనం తీర్థ ప్రజలాగ ఆళవీ గ్రామానికి నడిచి వస్తున్నారు. కాని నందుడొక్కడు మాత్రం గ్రామ సమీపంలో వున్న అడవికి బయలుదేరి పోతున్నాడు!

ఆ ప్రజానీకం ముఖాలన్నీ అరుణోదయ కాంతులలో నూతనానందావేశాలతో కల కలలాడుతున్నాయి. చిన్న చిన్న పసిపాపలను కూడా వెంటబెట్టుకొని వారంతా ఎక్కడికి వెడుతున్నారో అని నందుని హృదయంలో ఒక చిన్న జిజ్ఞాస రేకెత్తింది. నడవలేక నడవలేక నడుస్తున్న ఒక ముసలితాత దగ్గిరికి వెళ్ళి నెమ్మదిగా అడిగాడు:

"ఎక్కడికి తాతా! ఈ ప్రయాణం!"

"అటవికి పోతున్నాను బాబూ!"

"ఏమిటి విశేషం!"

"నీకింకా తెలియదా?"

"నాకేమీ తెలియదే!"

"ఈ వేళ ఉదయమే గౌతమబుద్ధులు అటవికి విచ్చేస్తున్నారట! ఆ మహాత్ముణ్ణి ఒక్కసారి కళ్లారా సందర్శించి వత్తామని బయలుదేరాను. తిరిగీ ఈ జన్మలో మరి ఆయన సందర్శన భాగ్యం కలుగుతుందో! కలగదో!" అని ఆ వృద్ధు డొక పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు. నందగోపుడతనిని మళ్ళీ అడిగాడు:

"వారీ వేళంతా అటవిలోనే ఉంటారా?"

"మధ్యాహ్న భిక్ష ముగించుకొని వెంటనే తిరిగీ శ్రావస్తీ నగరానికి వెళ్ళి పోతారట!"

"అయ్యో! అలాగా!" అని నందగోపుడు తిరిగీ నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు. ముసలి తాత అతని వాలకం చూచి ఇలా గడిగాడు:

"మీ దేవూరు నాయనా?"

"అటవి గ్రామమే!"

"అలాగా! అయితే పొరుగూళ్ళ జనం అంతా తీర్థప్రజలాగ ఇక్కడికే వస్తూంటే నీ వున్న గ్రామం విడిచిపెట్టి పోతావేమయ్యా!" అని ఒక చిరునవ్వు విసిరాడా ముసలితాత. నందుడతనికి తన ప్రయాణ కారణం తెలియజేశాడు. అడవిలో ఆ ఆవే పులివాత పడిందోనని భయపడుతున్నాననికూడా అన్నాడు. ఆ మాట విన్న తరువాత ముసలి తాత మరి అతని మాట కడ్డు చెప్పలేక తన దారిని వెళ్ళిపోయాడు. అతని వెంట ఇంకా ఎందరెందరో పరిసర గ్రామస్థు లాటవిగ్రామం వైపు నడిచి వెళ్ళారు.

అది చూడగానే నందగోపాలుని హృదయంలో ఆరాటం ప్రారంభమైంది. గోవు గొడవ విడిచి పెట్టి తాను కూడా వారి వెంట పడిపోవాలని అనుకున్నాడు. ఇక ఈ సమయంలో కాకపోతే మరింక తథాగతుణ్ణి

దర్శన భాగ్యమే కలగదేమోనని అతని కొక భయం పట్టుకుంది. వెంటనే వెనక్కి తిరిగి రెండు మూడడుగులు వేశాడు.

అంతలో అతని హృదయంలో లేగ దూడ 'అంబా' అని అరిచినట్ట యింది. ఆవు ఒంటరిగా అడివిలో పులివాత పడిపోతున్నట్టు కనబడింది! 'అంబా' అని గుండె పగిలిపోయేటట్టరిచినట్టు వినబడింది!

అది నందగోపాలుని ఇంట పుట్టిన ఆవు. క్రమంగా అతని పాపలతో బాటే పెరిగి పెద్దదయింది. అతని పాపలందరు ఆ ఆవు పాలు తాగి క్రమంగా పెరిగి పెద్ద వారైనారు. నందుడు కూడా క్రమ క్రమంగా వారితోబాటే ఆ ఆవు పాలుతాగి పెద్దవాడైనాడు.

ఇటీవల ఆ ఆవు కొక కోడె దూడ పుట్టింది. అంతవరకు పుట్టిన వన్నీ పెయ్యదూడలే. కోడె పుట్టిన వేళా విశేషమేమోగాని ఆనాటి నించీ నందగోపుని ఇల్లంతా పసిపాప నవ్వులతో కలకల లాడింది. అతని గుండెలో మళ్ళీ ఆ లేగ దూడ 'అంబా' అని అరచినట్లు వినబడింది!

నందగోపాలుని కిక కాలుసాగలేదు. ముందుగా తొందర తొందరగా అడవికి వెళ్ళి ఆవును వెదికి పట్టుకొని ఆతరవాతనే గౌతమదేవుని సందర్శించ వలెనని అనుకొన్నాడు. ఒక వేళ తాను తిరిగి వచ్చేసరికి తథాగతుడు గ్రామంవిడిచి వెళ్ళిపోతే! ఇక మళ్ళీ ఆయన ధర్మ ప్రసంగం వినే అదృష్టమే కలుగ దేమోనని నందగోపాలుని కెంతో భయం వేసింది. తాను చేసుకున్న పూర్వ పుణ్యం అంతే అనుకుని ఒక్క వేడి నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు. తొందర తొందరగా ఆవును వెదికి పట్టుకుని తిరిగి వచ్చి, అధమపక్షం గౌతమదేవుని దర్శనభాగ్యమైనా పొందవలెనని సంకల్పించాడు. బాగా తొందరగా అంగలు వేసుకుంటూ అడవిలోకి వెళ్ళి పోయాడు.

నందగోపుడావుకోసం అడివి అంతా గాలించేసరికి మిట్ట మధ్యాహ్నం అయింది. ఎండ నెత్తి మాడ్చివేస్తూంది. లోలోపల ఆకలి దహించి వేస్తూంది. నాలుక పిడచ గట్టుకు పోతూంది. అయినా నందుడు తన పట్టు విడువలేదు.

అంతలో అడివిలో ఎక్కడో హూరు మూలగా ఒక ఆర్తనాదం వినబడింది. నందుని కది ఆవు 'అంబా'అని పిలిచిన పిలుపులాగే స్ఫురిం

చింది. గబగబా చెట్లులు, పుట్టలు దాటి ఆ పిలుపు వినిపించిన ప్రదేశానికి చేరుకొన్నాడు. అక్కడ హఠాత్తుగా అతని కొక పెన్నిధి కనిపించినట్టయింది!

అది నందుడు చిన్నప్పటినించీ పెంచి పెద్ద చేసిన ఆవు! అడివిలో దారితప్పి ఎటో పడిపోతూ మాటి మాటికీ 'అంభా-అంభా' అని అరుస్తూంది. ఏ పెద్ద పులినో చూచి బెదిరిపోయి కంగారుగా పరుగెత్తి ఉండవచ్చుననీ, అందువల్లనే అడివిలో దారి తప్పి తికమకలు పడుతూ ఉండవచ్చుననీ నందగోపాలుడు ఊహించాడు. వెంటనే దానిని వెంటబెట్టుకుని ఇంటికి బయలుదేరాడు.

ఆవుతో బాటతడు గ్రామం పొలిమేర చేరుకునేసరికి మిట్టమధ్యాహ్నం దాటిపోయింది. ఎంతో ఆలస్యం అయిందని నందు డిక ఇంటికి చేరుకునే సంకల్పం విరమించుకొన్నాడు. తొందర తొందరగా నడిచి వెళ్ళి బుద్ధదేవుని ధర్మబోధ వినవలెనని అనుకొన్నాడు. ఆ అదృష్టం కలిసిరాకపోతే పోనీ అధమం ఒక్కసారి కళ్ళారా ఆ మహామహుని సందర్శన భాగ్యమైనా పొందవలెనని ఉవ్విళ్ళూరిపోతూ గౌతమదేవుడు శిష్యగణంతో విశ్రమించిన వట వృక్షం వైపు సాగిపోయాడు. గోవు కూడా అతని వెంట ఒక చిన్న లేగదూడలా నడిచిపోయింది.

2

మర్నా డాళవీ గ్రామంలో అరుణోదయ కాంతులు, కాషాయాంబరధారులైన బౌద్ధ భిక్షుక సమూహాలు ఒకేసారిగా ప్రత్యక్షమైనాయి. ఆ భిక్షువులలో గౌతమ దేవుని ముఖజ్యోతి అప్పు డప్పుడే ఉదయిస్తున్న భానుబింబంలా మెరిసింది.

అది చూచి ఆళవీ గ్రామస్థులందరు భిక్షువు లందరికీ ఎదురేగి అతిథి సత్కారాలతో ఎంతో ఆప్యాయంగా ఆదరించారు. విశాల వట వృక్షచ్ఛాయల్లో వారందరికీ విడుదు లేర్పాటు చేశారు.

పిమ్మట క్రమక్రమంగా భిక్షాసమయం ఆసన్నమయింది. భిక్షుకు లందరు తమతమ భిక్షాపాత్రలు ధరించి ఆళవీ గ్రామంలో ప్రవేశించారు.

కాని గ్రామస్థు లెవ్వరు దాని కనుమతించలేదు. తామంతా ప్రత్యేకంగా వారికి విందు చేయబోతున్నామనీ, ఆ విందారగించవలసిందనీ పరిపరి విధాల ప్రాధేయ పడ్డారు. భిక్షువులు మొదట తమ భిక్షాధర్మం విసర్జించ డాని కంగీకరించలేదుగాని చిట్ట చివరికి ఆచార్యదేవుని అనుజ్ఞపై ఆ విందు భోజనాని కంగీకరించారు.

పిమ్మట కొంతసేపటికి శ్రమణకులందరు భోజనాలు ముగించుకొని ప్రశాంతవట తరుచ్ఛాయలో సమాసీనులైనారు.

అప్పటి కించుమించుగా రెండు యామాలకాలం గడిచిపోయింది. తథాగతుడు వటవృక్ష మూలంలో అమర్చిన సుఖాసనంపై విశ్రమించి ఎవరికోసమో ఎదురు చూస్తున్నట్లుగా ఆళవీగ్రామం పొలిమేరల వైపు పవలోకిస్తున్నాడు.

భోజనానంతరం ఆయనచేసే ధర్మబోధ లాలకించ వలెననేఆసక్తితో ఆళవీ గ్రామస్థులందరూ అక్కడికి చేరుకొన్నారు. ఇంకా పరిసర గ్రామాలనించి వచ్చిన వారెందరెందరో ఆ ధర్మబోధ లాలకింపవలెనని ఉత్కంఠతో తహతహలాడిపోతున్నారు. కాని వారందరికి బుద్ధదేవుని ముఖంలో కేవలం ప్రశాంత మౌన ముద్ర మాత్రమే ప్రత్యక్షమైంది. అలా ఎంతసేపు వేచి ఉన్నా ఒక్క పలుకైనా ఆయన నోటినుండి వెలువడలేదు.

క్రమక్రమంగా మూడో యామంకూడా గడిచిపోయింది. గౌతమ దేవుని విశాల నేత్రా లప్పుడప్పు డెవరికోసమో నిరీక్షిస్తున్నట్టుగా స్ఫురిస్తున్నాయి. ఆ నిరీక్షణ తాత్పర్యమేమో ఎవరికీ అవగాహన కాలేదు. కొందరు భిక్షుకుల కదేమీ బోధపడక ఆచార్యునివలెనే తాము కూడా దిక్కులు చూడడం మొదలు పెట్టారు. కాని ఎంతసేపటికీ ఏమీ ఫలితం కలగలేదు.

అంతట అనతిదూరంలో గంభీరంగా ఒక 'అంబా' రవం వినిపించింది. అందరు అటు వైపు చూచారు. గౌతమబుద్ధుని నేత్రా లంతకు పూర్వంనుంచి ఆ వైపే పరికిస్తున్నాయి.

అంతలో ఆ గోవును వెంటబెట్టుకుని తొందర తొందరగా అంగలు వేసుకుంటూ వస్తున్న నందగోపాలకు డనతి దూరంలో ప్రత్యక్షమైనాడు.

కాని భిక్షువు లెవరూ అతని వైపంత ఆత్రంగా పరిశీలించలేదు. అయితే గౌతముని నేత్రాలు నిశ్చలంగా అతని ఆగమనమే నిరీక్షిస్తున్నట్లున్నాయి. దాని కారణమేమో వారెవరికీ బోధపడలేదు.

నందుడంతలో గోవును వట వృక్ష చ్ఛాయలో నిలిపి పరుగులు కక్కుకుంటూ పరుగెత్తుకు వచ్చి బుద్ధదేవుని పాదాలపై సాగిలపడ్డాడు. కొంతసేపటికి లేచి అతివినయంగా దోసిలి ఒగ్గి నిలబడ్డాడు. చివరి కలాగైనా దర్శన భాగ్యమైనా లభించిందిగదా! అని ఎంతో సంతోషించాడు. వెంటనే గౌతముడు లేచి నిలబడ్డాడు. వెనువెంటనే భిక్షువు లందరు లేచి నిలబడ్డారు. వారితోబాటు సమాసీనులైన గ్రామీణు లంతా లేచి నిలుచున్నారు! బుద్ధదేవు డెంతో ఆత్రంగా పక్కనే నిలబడిన భిక్షువులతో—

"ఇంకా భోజన పదార్థాలేమైనా మిగిలి ఉన్నాయా?" అన్నాడు.

భిక్షువులు "లేకేమి? సమృద్ధిగానే ఉన్నాయి" అన్నారు.

"అయితే వెంటనే ఆ నందగోపునికి తృప్తిదీరా భోజనం పెట్టించండి! తొందరగా వెళ్ళండి!" అన్నాడు.

వెంటనే కొందరు భిక్షువులు నందగోపాలకుని వెంటబెట్టుకొని భోజనశాలలోకి వెళ్ళిపోయారు. నందగోపునికి అన్నం కంటబడగానే పంచప్రాణాలూ లేచి వచ్చాయి. గత రాత్రి నించీ ఆ క్షణంవరకు అత డాకటితో నకనకలాడుతున్నాడు. ఆకలితో నరనాడులు కుంగిపోతున్నాయి. అయినా ఆ అన్నం చూచేసరికి అతనికి ఇంటి దగ్గర కట్టివేసిన ఆవు దూడ జ్ఞాపకం వచ్చింది. అక్కడికతని ఇల్లు కొంచెం దగ్గరలోనే ఉంది.

ఇక అతని కా అన్నంమీద దృష్టిపోలేదు. అంతలో ఇంటి దగ్గర లేగదూడ 'అంబా' అని గొంతెత్తి అరిచింది. అది వినగానే మర్రి నీడ కింద నిలబడిన నందగోపుని గో వంతకన్నా గట్టిగా అరిచింది. నందగోపు డన్నం తినకుండా లేచి నిలుచున్నాడు. కాని అతని కెదురుగా గౌతమ బుద్ధుడు నిలబడి చిన్న చిరునవ్వు చిందిస్తూ ఇలా అన్నాడు:

"నాయనా! నీ లేగదూడ పలుపు తెంచుకుని మర్రినీడలో నిలబడిన తల్లిదగ్గరికివచ్చి తనివితీరా పాలు కుడుచుకుంటున్నది. తొందర లేదులే! నెమ్మదిగా భోజనం చెయ్యి!" అన్నాడు. గౌతముడు వటచ్ఛాయ విడిచి పెట్టి భోజనశాలలో ప్రవేశించిన ట్లింతవరకు నందగోపుడు గమనించనేలేదు. ఆయన స్వయంగా అక్కడికి వచ్చి నందగోపునికి కావలసిన భోజన పదార్థాలన్నీ వడ్డింపజేస్తున్నాడు. ఆ ఆప్యాయత చూచేసరికి నందగోపుని హృదయం ద్రవించి నీరై పోయింది.

తథాగతుడు నందగోపుని భోజనం పూర్తి అయ్యేవరకు అతని ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు. ఎంతో ఆప్యాయంగా అతని గోవును గురించీ, కోడె దూడనుగురించీ ఎన్నెన్నో కుశలప్రశ్నలు వేశాడు. నందగోపుడు తన కోడెదూడ నుదుటిమీది నల్లని మచ్చలనుగురించీ, ఒంటిమీది సుడులను గురించీ ఎవరికీ తెలియని రహస్య సాముద్రిక విషయా లెన్నెన్నో ఏకరువు పెట్టాడు. ప్రత్యేకంగా వంశపారంపర్యతః గ్రహించిన కొన్ని గో సాముద్రిక రహస్యా లాచార్యదేవుని కెరుకపరిచాడు. ఆయన అవ్వన్నీ విని తిరిగీ కొన్ని కొన్ని చిన్న సందేహాలు తీర్చవలసిందని అభ్యర్థించాడు. నందగోపు డెంతో చనువుతో అవ్వన్నీ ఆచార్యదేవుని కుపదేశించాడు!

అంతేగాని నందగోపుని భోజనం ముగిసేవరకు ఆయన ధర్మబోధ లేమీ తలపెట్టనే లేదు. చుట్టూరా నిలిచిన కొందరు భిక్షువులకు వారి ప్రసంగాలన్నీ కేవలం ఇద్దరు వెర్రిగొల్లల ప్రసంగాలలా వినిపించాయి! వారంతా నోటమాటలేక అలాగే ఆ విడ్డూరమే తిలకిస్తూ నిలుచుండి పోయారు!

3

నందగోపుని భోజనానంతరం బుద్ధదేవు డతనిని వెంటబెట్టుకుని నెమ్మదిగా వటవృక్షచ్ఛాయకు తిరిగివచ్చాడు. వెంటనే అష్టాంగధర్మ ప్రవచనం ప్రారంభమైంది. అమృతవర్ష ప్రాయమైన ఆ ప్రసంగం ఆలకిస్తూ భిక్షు

వులు, ఆళవీ గ్రామస్థులు ఆనంద తరంగాలలో తలమునకలైనారు. ధర్మ ప్రవచనం చేస్తూన్నంతసేపు బుద్ధదేవుడు చిరునవ్వులతో నందగోపాలుని పై పలవోకగా తిలకిస్తూనే ఉన్నాడు.

అది చూచి బౌద్ధభిక్షువులనేకులెంతో ఆశ్చర్యపడ్డారు. మరి కొందరిలో కొంచెం అసూయకూడా బయలుదేరింది. అయినా కొందరు ధర్మ ప్రవచనం ముగిసే వరకు ఎలాగో అలాగ నిగ్రహం అవలంబించారు. క్రమ క్రమంగా కొంతసేపటికా ధర్మ ప్రవచనం ముగిసిపోయింది. పిమ్మట బుద్ధ దేవుడు నందగోపునికి ధర్మదీక్ష అనుగ్రహించాడు.

వెంటనే బౌద్ధశ్రమణకులు, గౌతమ బుద్ధుడు శ్రావస్తీ నగరానికి ప్రయాణమైనారు.

దానితో అంతవరకు నిగ్రహం అవలంబించిన శ్రమణకులలో కొంచెం చలనము, కలకలము బయలుదేరాయి. మరికొందరు కొంచెము బిగ్గరగానే గుసగుసలు మొదలు పెట్టారు!

వారి గుసగుసలకు కొంచెం కారణము లేకపోలేదు. ఇన్నాళ్ళనించీ జరుగుతున్న ధర్మ ప్రసంగంలో గౌతమదేవుడు స్వయంగా ఎవరినీ భోజన విషయమై ప్రశ్నించి ఉండలేదు.

ఈనాడాయన ఎంతో సేపటినించి వేచివున్న భిక్షువులను, ఆళవీ గ్రామస్థులను ఉపేక్షించి స్వయంగా దగ్గర కూర్చుని నందగోపునికి భోజనం పెట్టించాడు. అతని భోజనం ముగిసేదాకా ధర్మప్రవచనం ప్రారంభించనే లేదు. ఇక నందగోపుని విషయం చూస్తే అతడేమీ అంతటి బ్రహ్మణ్యుడు కాడు. వట్టి వెర్రిగొల్ల!

అలాంటి సామాన్యుని భోజనవిషయంలో గౌతమదేవుని కంతటి పక్షపాతం కలగ వలసిన అవసర మేమి కలిగింది?

వారి గుసగుస లా విధంగా సాగిపోయాయి. క్రమంగా అవి బుద్ధ దేవునికి వినిపించే టంత బిగ్గరగా విజృంభించాయి.

ప్రశాంతంగా శ్రావస్తీనగరం వైపు సాగిపోతున్న సిద్ధార్థుడా మాటలు విని మరి అడుగు వెయ్యకుండా అలాగే నిలబడి గుసగుసలాడు కొంటున్న శ్రమణకుల వైపు చూచాడు. వారిలో ఒక శ్రమణకునితో ఆ గుసగుసలకు కారణమేమని ప్రశ్నించాడు. దానితో భిక్షువులందరు నిలబడి పోయారు. ఒక శ్రమణకు డాచార్యుని కా భిక్షువుల రహస్య సంభాషణ లన్నీ తెలియజేశాడు.

అది విని సమ్యక్సంబుద్ధుడొక చిరునవ్వు నవ్వాడు. ఆ చిరునవ్వు చూచి భిక్షువు లందరు నిర్ఘాంతపడి నిలుచున్నారు.

బుద్ధదేవు డతిప్రశాంత స్వరంతో ఇలాగన్నాడు:

"నందగోపాలకుడు నిన్నటినించి ఎంతో క్షుధార్తుడై ఉన్నాడు. కనకనే అతని కావిధంగా భోజనం పెట్టించాను. క్షుధ యాతన అన్నిటి లోను అత్యంత దుస్సహమైన యాతన! జీవ చైతన్యమే ఆ యాతనా నిదానం! ఇది సమ్యగ్బుద్ధితో అవగాహన చేసుకొన్న వారందరికీ నిర్వాణం కరతలామలకం!"

అది వినగానే శ్రమణుకు లందరు పశ్చాత్తప్తులై వంచిన తల లింక ఎత్తలేదు. అంతలోనే గౌతముని గంభీరవాణి తిరిగీ ప్రతి ధ్వనించింది:

"నాయనా! నందగోపాలకుని సరళ వర్తనము, సాధుస్వభావము మీ రెరుగరు. ఎంతగా ఆకటి చిచ్చు వేధించినా అతడు తన గోపాలక ధర్మం విస్మరించలేదు! అతని గోవాత్సల్యం అపారం! ముప్పయి క్రోశాల దూరం నడిచి, ఇంతగా శ్రమపడి ఈ ఆళవీ గ్రామాని కెందుకు వచ్చానో మీ రెవరైనా ఎరుగుదురా?"

ఆ ప్రశ్నతో గుసగుసలాడిన శ్రమణక బృందం శిరస్సు లింకా బాగా కిందికి వంగిపోయాయి.

'ఆ నందగోపాలకుని కోసమే!' అన్నాడు బుద్ధదేవుడు.

అది విని శ్రమణకులందరు నందగోపాలకుని వైపెంతో గౌరవ భావంతో చూశారు. కొందరతనిని సమీపించి సవినయంగా చేతులెత్తి నమస్కరించారు.

గో గోవత్సాలతో ఆశవి గ్రామం పొలిమేరవరకు బుద్ధదేవునివెంట సాగిపోతున్న నందగోపాలుడాచార్యదేవుని మాటలు విని గౌతమ దేవునికి, శ్రమణకులకు ఎంతో భయభక్తులతో సాగిలపడి, లేచి నిలబడి అమాయకంగా ఇలాగన్నాడు:

"బాబూ! నేనేమీ ఎరగని పట్టి వెర్రిగొల్ల వాణ్ణి! అయితే ఆ మహారాజు నాలాంటి వెర్రి గొల్లలే! మందలో ఒక్క గోవు తప్పిపోయినా మరి వారికిక అన్నపానాలు సయించవు! వారిమనసు అప్పుడే తీసిన వెన్న పూస లాంటిది!" ఆ అమాయిక ప్రసంగం వినగానే శ్రమణకులందరి ముఖాలలోనూ చిరునవ్వులు తాండవించాయి.

తరవాత నందగోపు డెంతో ఆప్యాయంగా లేగను దగ్గరకు తీసుకొని దాని నుదుటిపై ముద్దుల వర్షం కురిపించాడు. దాని మూలంగానే తనకంతటి అదృష్టం కలిగిందని లోలోపల ఎంతైనా మురిసిపోయాడు. అది అతని చేతి వేలాకసారి కుడుచుకొని గొంతెత్తి 'అంబా' అని అరిచింది.